

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

I. RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

A) KOMPETENCIÁK

1. Szövegértés

- Információk feldolgozása és megítélése.
- Információk célirányos és kritikus használata: kiválasztás, újrendezés a téma és az olvasási cél összefüggésében.
- Nyomtatott és elektronikus információforrások ismerete és használata (*pl. egynyelvű szótár, antológia, kézikönyv, lexikon, enciklopédia, írott és elektronikus sajtó; CD-ROM, Magyar Elektronikus Könyvtár*). A célirányos, etikus és kritikus információhasználat.
- Nyelvi, kommunikációs és irodalmi ismeretek alkalmazása nyomtatott és elektronikus információforrások szövegeinek értelmezésében, létrehozásában, összehasonlításában, megítélésében.
- Személyes állásfoglalás kialakítása különféle gondolatokról, ismeretekről, véleményekről.
- Irodalmi és nem irodalmi szövegek értelmezése.
- Különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazása a műfajnak és az adott szempontnak megfelelően.
- A gondolatmenet, a kifejezőmód, a műfaj, a szerkezet, a grammatikai szerveződés, a stílus jelentéshordozó szerepének megfogalmazása szépirodalmi, szakmai-tudományos, publicisztikai és gyakorlati szövegek értelmezésével, összehasonlításával, értékelésével.
- Annak bemutatása, hogyan hordozza és fejezi ki az irodalom különböző korok és emberek tapasztalatait, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait.
- Szövegen belüli és szövegek közötti jelentésbeli utalások megfogalmazása.
- A cél, a kommunikatív kontextus meghatározása, a szerzői vélemények, álláspontok felismerése, rekonstruálása, értékelése írott megnyilatkozásokban.
- Olvasmányokra való tárgyyszerű, illetve a személyes érintettséget is kifejező reagálás különböző írásbeli és szóbeli közlésmódokban, a műfaji normák és a címzettek figyelembevételével.

2. Írásbeli szövegalkotás

- Széles körű olvasottságon alapuló tájékozottság és személyes vélemény megfogalmazása különböző témákban és különböző műfajokban a műfajnak, a témának, a címzettnek megfelelő szabatossággal.
- Tájékoztató, érvelő és esszé-típusú szövegek létrehozása a megadott témákban (*pl. a kulturális örökség; a civilizáció ellentmondásai; az élet minősége, a mindennapi életvitel döntéshelyzetei; az emberi kapcsolatok, erkölcsi kérdések, érzelmek; a mindenkori jelen problémahelyzetei, kérdései, válaszai; a tömegkommunikáció, az információs társadalom*).
- Írásbeli és szóbeli műfajok felépítési, nyelvhasználati normáinak önálló alkalmazása, ideértve az önellenőrzés és a javítás képességét.
- A megnyilatkozás céljának és tárgyának megfelelő kifejtettségű és stílusú közlés, a köznyelvi norma

alkalmazása, biztos helyesírás, rendezett, olvasható íráskép.

- Kérdés, probléma írásbeli megvitatása, érvek megfogalmazása, a téma több nézőpontú értékelését is magában foglaló önálló vélemény, álláspont, következtetés megfogalmazása az érvelés módszerével.

Érvényes: 2017. május-júniusi vizsgaidőszaktól

- Műalkotások keltette hangulat, élmény, vélemény, álláspont, értékelés kifejezése (*pl. költészetben, szépprózában, színházi előadásban, filmben, épített alkotásokban, a tárgyi világban, képzőművészetben, zenében*).

- Gyakorlati írásművek szerkezeti, tartalmi, nyelvi normáinak alkalmazása (*pl. hozzászólásban, pályázatban, levélben, önéletrajzban, kérvényben*).

- Az információk célirányos, etikus és kritikus felhasználása.

3. Szóbeli szövegalkotás, beszéd

- A beszédhelyzetnek, a műfajnak és a témának megfelelő nyelvi norma követésével lényegre törő, világos felépítésű, önállóan kifejtett közlés.

- A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumainak alkalmazása

élőbeszédben, felolvasásban, memoriter szöveghű előadásában, adott témáról szóló szóbeli előadásban. A

nyelv zenei eszközeinek – artikuláció, beszédtempó, hangerő, hangsúly, hanglejtés, szünet – kifejező és pontos alkalmazása.

4. Fogalomhasználat

- Szövegértelmezés, olvasmányélmény, személyes állásfoglalás fogalmilag helytálló bemutatása, előadása.

- Erkölcsi, esztétikai, poétikai, retorikai, stilisztikai fogalmak önálló alkalmazása a beszédhelyzetnek és a témának megfelelően.

- Fogalmak összefüggéseinek és változó jelentésének megértése és bizonyítása példákkal

1. MAGYAR NYELV

1. témakör: Kommunikáció

2. témakör: A magyar nyelv története

3. témakör: Ember és nyelvhasználat

4. témakör: A nyelvi szintek

5. témakör: A szöveg

6. témakör: A retorika alapjai

7. témakör: Stílus és jelentés

2. IRODALOM

1. témakör: Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők

Szerzők:

- Ady Endre
- Arany János
 - Babits Mihály
 - József Attila
 - Kosztolányi Dezső
 - Petőfi Sándor

2. témakör: Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők

Szerzők:

- Balassi Bálint
- Berzsenyi Dániel
 - Csokonai Vitéz Mihály
 - Illyés Gyula
 - Jókai Mór
 - Karinthy Frigyes
 - Kassák Lajos
 - Kertész Imre
 - Kölcsey Ferenc
 - Krúdy Gyula
 - Márai Sándor
 - Mikszáth Kálmán
 - Móricz Zsigmond
 - Nagy László
 - Nemes Nagy Ágnes
 - Németh László
 - Ottlik Géza
 - Örkény István
 - Pilinszky János
 - Radnóti Miklós
 - Szabó Lőrinc
 - Szilágyi Domokos
 - Vörösmarty Mihály
 - Weöres Sándor
 - Zrínyi Miklós

A fenti lista bővíthető legfeljebb két, a fentiekhez hasonló jelentőségű szerzővel, vagy egy szerzővel a közelmúlt vagy a jelenkor irodalmából.

3. témakör: Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők

Kortárs műalkotás: a mindenkori vizsga előtti utolsó harminc évben keletkezett (írt, bemutatott, megjelent) irodalmi alkotás

4. témakör: Művek a világirodalomból

Választható korok és művek a világirodalomból

5. témakör: Színház és dráma

- Szophoklész egy műve
- Shakespeare egy műve
- Molière egy műve
- Katona József:
Bánk bán
- Madách Imre: *Az ember tragédiája*
- Egy 19. századi dráma: Ibsen, Csehov
- Örkény István egy drámája
- Egy 20. századi magyar dráma

6. témakör: Az irodalom határterületei

MŰFAJOK

Egy jelenség vagy szerző vagy műfaj vagy műalkotás elemzése vagy bemutatása a lehetséges témák egyikéből.

7. témakör: Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom

Egy szerző vagy műalkotás vagy jelenség vagy intézmény bemutatása vagy elemzése a lehetséges témák egyikéből.